

Leerlijn muziek ELS

Visie op het vak muziek

Muziek hoort bij onze cultuur, en kinderen in aanraking brengen met muziek is daarom ook belangrijk. De ELS wil kinderen actief en op hun eigen niveau muziek laten beleven. Door samen zingen en muziek maken ervaren ze dat zij onderdeel zijn van een groter geheel, en dat ze samen een mooi muziekstuk kunnen maken. Muzieklessen stimuleren naast emotionele en muzikale intelligentie ook algemene vaardigheden; samen muziek maken vraagt veel van hun concentratie en doorzettingsvermogen en leert kinderen op een andere manier te luisteren en samen te werken.

Culturele competenties

In de muzieklessen van de ELS staat samen muziek maken centraal. Zowel vakdidactische als algemene pedagogische doelen zijn hierbij het uitgangspunt. Deze zijn uitgewerkt aan de hand van drie culturele competenties: muzikale vaardigheden, presenteren en sociale competentie.

Muzikale vaardigheden

In de muziekles ontwikkelen kinderen hun muzikale vaardigheden. Klankvoorstellingsvermogen, vormgeving, taal, notatie en eigen beleving zijn hierbij de uitgangspunten. Kinderen experimenteren met muziek vanuit heldere kaders met klanken, sferen en emoties, waarbij hun beleving wordt aangesproken. Door hun vaardigheden met stem en instrumenten te ontwikkelen, kunnen kinderen bestaande muziek reproduceren en hun eigen muzikale ideeën vormgeven. Het ontwerpen van een muzikaal product en het herscheppen (muziek spelen die iemand anders heeft bedacht) gaan hand in hand. Kinderen maken zich bestaande muziek eigen, en die muziek is een mogelijke inspiratiebron voor eigen creaties. Daarnaast prikkelt de docent de kinderen om hun eigen expressie en emotie vorm te geven in muziek.

Presenteren

Een presentatie geeft een extra dimensie aan de muziekles. De kinderen en de docent werken samen naar een eindproduct waarbij discipline, samenwerking, reflectie en zelfvertrouwen een grote rol spelen. In de voorbereiding ontstaat een creatie waar kinderen trots op zijn en wat zij willen delen met publiek. De benodigde vaardigheden om naar een presentatie van een ander te luisteren en te kijken zijn minstens zo belangrijk. Kinderen leren aandachtig luisteren, verschillen accepteren en een mening vormen over het spel van anderen. Ze leren omgaan met feedback, waardoor ze inzicht verwerven in hun eigen spel en in dat van anderen.

Sociale competentie

In de muzieklessen vormt het samen musiceren een belangrijk aandeel van de les. Kinderen leren te luisteren naar elkaar en naar het geheel. Ze ontdekken door samenwerking en afstemming op elkaar dat de muziek mooier gaat klinken. Ze leren openstaan voor een ander, naar elkaars performance luisteren en daar een mening over vormen. Ze kunnen op een positieve manier feedback geven en ontvangen en ontwikkelen een zelfbewuste houding. Het ontwerpproces doet een beroep op hun doorzettingsvermogen, geduld en concentratie.

Groep 1 en 2

Samengevat

In de onderbouw staan puls-ontwikkeling en muzikale contrasten zoals hard-zacht en hoog-laag centraal. Er wordt spelenderwijs geleerd door te zingen en te bewegen op muziek. Er is aandacht voor muziek beleven en beluisteren. Ook wordt er samen muziek gemaakt aan de hand van stippen en strepen. Vanwege de ontwikkeling van de stem en het gehoor zijn de liedjes nog kort, eenvoudig en relatief klein van omvang (5-6 tonen).

Muzikale vaardigheden

Domein	Leerdoelen
Zingen	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan samen of solo eenstemmig liedjes zingen in verschillende talen.
Spelen (op instrumenten)	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan eenvoudige muziekinstrumenten uit het Orff-instrumentarium bespelen• De leerling kan individueel en gezamenlijk eenvoudige ritmes spelen
Luisteren naar muziek	<ul style="list-style-type: none">• De leerling luistert nieuwe liedjes die worden voorgezongen• De leerling luistert naar muziekverhalen (zoals bv. Peter en de Wolf)• De leerling luistert naar wereldmuziek
Bewegen en muziek	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan vrij bewegen in de zaal bij het zingen of beluisteren van muziek• De leerling kan bewegen in opdracht, bv. Specifieke beweging van een dier of voorwerp, eveneens in de zaal• De leerling kan eenvoudige (volks)dansen• De leerling kan bewegingen en gebaren die een lied ondersteunen• De leerling kan het besef van maat en metrum laten zien door middel van beweging.• De leerling kan zijn eigen emoties en beleving bij muziek verwoorden en weergeven in beeld en beweging.
Observeren van muziek*	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan observeren van het spel op o.a. de gitaar en harp.
Praten over muziek	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan over de klank van muziekinstrumenten vertellen• De leerling kan over de inhoud van lied en liedtekst vertellen

Noteren/lezen van muziek en tekst	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan eenvoudige grafische notatie lezen (stippen en strepen)
Creëren	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan naar aanleiding van het voorbeeld van de docent zijn eigen inbreng laten horen. De leerling kan onder begeleiding van de docent een kort muziek- of tekstfragment ontwerpen en uitvoeren.

*Het domein 'observeren van muziek' (= gericht kijken naar muzikaal gedrag en naar muziekinstrumenten)

PRESENTEREN

Domein	
Presenteren voor publiek	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan met de klas binnen de context van de muzieklles een korte muziekpresentatie geven voor ouders. De leerling kan een kort fragment zang of spel laten horen aan zijn klasgenoten.

SOCIALE COMPETENTIE

Domein	Leerdoel
Samenwerken	<ul style="list-style-type: none"> De leerling is in staat om op zijn beurt te wachten. De leerling kan stil luisteren naar het muzikale spel van klasgenoten De leerling kan in zijn muzikale spel rekening houden met het spel van de groep, aangestuurd door de leerkracht. De leerling kan zelf een spelidee aandragen en meegaan met het spelidee van de leerkracht of klasgenoot.
Keuzes maken	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan een eigen keuze maken uit een door de leerkracht aangedragen muzikaal aanbod, zoals instrumenten, beweging of liedmateriaal.
Emotie	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan basale emoties herkennen en benoemen in beluisterde of met de klas gespeelde muziek.

Groep 3 – 4

Samengevat

In groep 3-4 wordt kennis gemaakt met eenvoudige grafische notatie. De takedimi en kleurnotatie worden op een speelse manier geïntroduceerd. De ritme-instrumenten en boomwhackers staan centraal in de thema's, waarbij samen spelen en zelf componeren een steeds grotere rol krijgt. Door te zingen, spelen en bewegen wordt er over de muzikale thema's geleerd. Ook leren de leerlingen te luisteren naar de sfeer of emotie die de muziek met zich meebrengt.

Muzikale vaardigheden

Domein	Leerdoel
Zingen	<ul style="list-style-type: none">• De leerling zingt eenstemmige liederen, samen, in kleine groepjes of solo.• De leerling kan eenvoudige canons zingen.• De leerling maakt kennis met wereldmuziek liedjes.
Spelen (op instrumenten)	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan het Orff-instrumenten, zoals xylofoons, klankstaven, kleine harp en diverse ritme-instrumenten, bespelen.• De leerling kan een begeleidende partij bij een lied spelen.
Luisteren naar muziek	<ul style="list-style-type: none">• De leerling beheerst een actieve luisterhouding• De leerling kan luisteren naar nieuw, voorgezongen liedrepertoire• De leerling kan luisteren naar Wereldmuziek• De leerling kan luisteren naar andere kinderen van de klas bv. Het solo zingen
Bewegen en muziek	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan gezongen, beluisterde liedteksten uitbeelden.
Observeren van muziek	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan muzikaal spel op gitaar en andere muziekinstrumenten (aandacht voor o.a. speeltechniek en klankkleur) observeren
Praten over muziek	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan over muziekinstrumenten en het bespelen hiervan vertellen• De leerling kan muzikale tegenstellingen die vallen onder klankduur, -sterkte, -kleur en toonhoogte benoemen en produceren.• De leerling kan naar aanleiding van open en gesloten reflectievragen van de docent verwoorden
Noteren/lezen van muziek en tekst	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan muziek lezen d.m.v. grafische tekens

Creëren	<ul style="list-style-type: none"> • De leerling kan zijn emoties en fantasie vormgeven in muzikaal spel. • De leerling kan door middel van woorden, beweging of beeld een sfeer of emotie van beluisterde muziek op zijn eigen manier weergeven. • De leerling is in staat onder begeleiding van de docent een kort muziekstuk met een duidelijk begin en einde te ontwerpen en uit te voeren.
---------	--

PRESENTEREN

Domein	
Presenteren voor publiek	<ul style="list-style-type: none"> • De leerling kan met de klas een muziekpresentatie geven voor een voor hem bekende publieksgroep, zoals een andere klas, ouders, leerkrachten. • De leerling kan een korte solo zingen en spelen voor zijn klasgenoten. • De leerling kan onder begeleiding van de docent een kort muziekstuk geconcentreerd en aandachtig presenteren. • De leerling kan samen met de docent een onderdeel van de presentatie aankondigen.

SOCIALE COMPETENTIE

Domein	Leerdoel
Samenwerken	<ul style="list-style-type: none"> • De leerling kan onder begeleiding van de docent in zijn groep reflecteren op eigen en andermans werk • De leerling is in staat om taakgericht zelfstandig en in twee- en drietallen aan een muzikale opdracht te werken. • De leerling is in staat om de inbreng van een ander kind te accepteren. • De leerling kan feedback geven op zijn klasgenoten over de onderlinge samenwerking.
Emotie	<ul style="list-style-type: none"> • De leerling kan samenwerken met een ander en waardering opbrengen voor de wijze waarop een ander zich uit in de muziek

Groep 5 – 6

Samengevat

In groep 5-6 wordt kennis gemaakt met verschillende stijlen en instrumenten. Er wordt onderzocht hoe structuren in muziek zijn aangebracht. Door eenvoudige meerstemmigheid in canon en quodlibet leren de leerlingen gericht te luisteren en samen te musiceren. Er wordt dieper ingegaan op het zelf creëren van muziek. De ritmische ontwikkeling wordt voortgezet met klassieke spelstukken en uitdagende bodypercussies. Ook wordt er een brug geslagen van grafische notatie naar het notenschrift.

Muzikale vaardigheden

Domein	Leerdoel
Zingen	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan eenstemmige liederen, samen, in kleine groepjes of solo zingen• De leerling kan 3- en 4- stemmige canons zingen• De leerling kan meerstemmig zingen
Spelen (op instrumenten)	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan het Orff-instrumenten, metallofoons bespelen• De leerling kan boomhackers, ook als liedbegeleiding spelen• De leerling kan zelfstandig een begeleidende partij spelen
Luisteren naar muziek	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan luisteren naar het voorzingen van lied uit nieuw repertoire• De leerling kan luisteren naar andere kinderen van de klas bij bv. Solo-zingen• De leerling kan luisteren naar (wereld-)muziek via cd of digibord
Bewegen en muziek	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan volksdansen terwijl er wordt gezongen dansen• De leerling kan bodypercussies uitvoeren tijdens zang
Observeren van muziek	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan van ensembles met Klezmer muziek en Macedonische muziek via digibord bekijken.• De leerling kan muzikaal spel op gitaar en andere muziekinstrumenten (aandacht voor o.a. speeltechniek en klankkleur) observeren
Praten over muziek	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan verschillende bouwstenen in de popmuziek benoemen.• De leerling kan zijn mening geven over een muziekstijl.• De leerling kan eenvoudige muzikale aspecten van een presentatie benoemen, in de gebieden klank, vorm en betekenis.

Noteren/lezen van muziek en tekst	<ul style="list-style-type: none"> • De leerling kan de noten abcdefg in de balk lezen • De leerling kan maatstrepen plaatsen. • De leerling kan alle noten en rusten t/m 8^e lezen en noteren • De leerling herkent en hanteert termen/begrippen als couplet (verse), refrein (chorus), brug (bridge) enz.
Creëren	<ul style="list-style-type: none"> • De leerling kan een muzikaal stripverhaal maken en presenteren • De leerling kan eigen tekst en melodie bedenken en uitvoeren. • De leerling kan een eigen bodypercussie bedenken en uitvoeren.

PRESENTEREN

Domein	
Presenteren voor publiek	<ul style="list-style-type: none"> • De leerling kan met de klas een muziekpresentatie geven voor een voor hem bekende publieksgroep, zoals een andere klas, ouders, leerkrachten. • De leerling kan een korte solo zingen en spelen voor zijn klasgenoten. • De leerling kan onder begeleiding van de docent een kort muziekstuk geconcentreerd en aandachtig presenteren. • De leerling kan samen met de docent een onderdeel van de presentatie aankondigen.

SOCIALE COMPETENTIE

Domein	Leerdoel
Samenwerken	<ul style="list-style-type: none"> • De leerling kan onder begeleiding van de docent in zijn groep reflecteren op eigen en andermans werk • De leerling is in staat om taakgericht zelfstandig en in twee- en drietallen aan een muzikale opdracht te werken. • De leerling is in staat om de inbreng van een ander kind te accepteren. • De leerling kan feedback geven op zijn klasgenoten over de onderlinge samenwerking. • De leerling kan individueel en samen werken bij alle fases van het ontwerpproces. •
Emotie	<ul style="list-style-type: none"> • De leerling kan samenwerken met een ander en waardering opbrengen voor de wijze waarop een ander zich uit in de muziek • De leerling is, onder begeleiding van de docent, in staat om te gaan met de emoties van anderen en de uiting daarvan in een kunstzinnig product

Groep 7 – 8

Samengevat

In groep 7-8 sluiten de thema's naadloos aan bij de belevingswereld van de leerlingen. De leerlingen ontwikkelen hun stem niet alleen door zang, maar ook door rap, scat en beatbox. De ritmische leerlijn voert langs bodypercussie naar zelf digitaal componeren. Er is aandacht voor het schrijven van tekst, ritme en melodie (in het notenschrift). Ook worden er nog meer stijlen verkend, en herhaald zoals wereldmuziek, jazz, filmmuziek en rap. Er wordt samen nagedacht over de rol en betekenis van muziek in hun leven, en er wordt veel gecreëerd.

Muzikale vaardigheden

Domein	Leerdoel
Zingen	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan eenstemmige liederen, samen, in kleine groepjes of solo zingen.• De leerling kan uitgebreidere 3- en 4- stemmige canons, nu ook met een zelfstandige 2^e of 3^e stem zingen.
Spelen (op instrumenten)	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan het Orff-instrumenten, metallofoons, latin percussie-instrumenten, boomwhackers bespelen• De leerling kan genoteerde ritmes met kwarten, achtsten en zestiende noten spelen.
Luisteren naar muziek	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan luisteren naar het voorzingen van lied uit nieuw repertoire• Het beluisteren van en het reageren op muzikale intro's, tussenspelen en naspelen van o.a. gitaar, keyboard• De leerling kan luisteren van diverse uitvoeringen van hetzelfde lied (covers)• De leerling kan luisteren en auditief leren herkennen van allerlei soorten blaasinstrumenten uit de hele wereld, zowel live als via cd• De leerling kan luisteren en auditief leren herkennen van allerlei soorten (wereld)muziek, zangstijlen en technieken in de wereld, via cd en digibord• De leerling kan luisteren naar genoteerde ritmes met kwarten, achtsten en zestiende noten, en deze herkennen.• De leerling kan luisteren naar filmmuziek en sfeer herkennen
Bewegen en muziek	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan ingewikkelde bodypercussies uitvoeren.• De leerling kan kringspellen uitvoeren met beweging.
Observeren van muziek	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan van ensembles met Klezmer muziek en Macedonische muziek via digibord bekijken.

	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan muzikaal spel op gitaar en andere muziekinstrumenten (aandacht voor o.a. speeltechniek en klankkleur) observeren
Praten over muziek	<ul style="list-style-type: none"> Reageren op elkaars werk (eigengemaakt ritme, eigengemaakte tekst, eigengemaakt spelstuk) De leerling kan vertellen over filmmuziek De leerling kan de kenmerken van de meest voorkomende muziekstijlen benoemen, waaronder de bijbehorende instrumenten en bezettingen De leerling kan muzikale aspecten van een presentatie benoemen in de gebieden klank, vorm en betekenis. De leerling kan zijn persoonlijke mening geven over de kwaliteit van een muziekstuk De leerling kan zijn muzikale voorkeur benoemen. De leerling kan zijn eigen mening formuleren en kenbaar maken
Noteren/lezen van muziek en tekst	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan eigen composities met kwartnoten, kwartrusten, achtste noten en zestiende noten maken en noteren. De leerling kan de noten abcdefg in en om de balk lezen De leerling kan maatstrepen plaatsen. De leerling kan alle noten en rusten t/m 16^e lezen en noteren De leerling herkent en hanteert termen/begrippen als couplet (verse), refrein (chorus), brug (bridge) enz.
Creëren	<ul style="list-style-type: none"> De leerling kan een eigen liedtekst of rap maken en uitvoeren, waarbij hij gebruik maakt van een passend metrum en rijm. De leerling kan eigen bodypercussies maken en noteren De leerling kan digitaal een soundtrack maken voor bij een film De leerling kan digitaal een soundtrack maken voor bij een rap De leerling kan improviseren met bodypercussie en instrumenten. De leerling is in staat aan de hand van zijn eigen idee een muziekfragment te ontwerpen met een duidelijke vorm, sfeer en emotie De leerling is in staat om zelfstandig te schakelen tussen de vier fases van het ontwerpproces (onderzoek, experiment, reflectie en feedback) wanneer het verbeteren van het product hier om vraagt.

PRESENTEREN

Domein	
Presenteren voor publiek	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan met de klas een muziekpresentatie geven voor een voor hem bekende publieksgroep, zoals een andere klas, ouders, leerkrachten.• De leerling kan een korte solo zingen en spelen voor zijn klasgenoten.• De leerling is in staat om zelfstandig (zonder begeleiding van een docent) in een voor hem onbekende ruimte, voor onbekend publiek, naar buiten te treden met een kunstzinnige uiting/product.• De leerling kan een onderdeel van de presentatie aankondigen.

SOCIALE COMPETENTIE

Domein	Leerdoel
Samenwerken	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan opbouwende feedback geven op de spelkwaliteit van anderen en van zichzelf.• De leerling is in staat om taakgericht zelfstandig en in twee- vijftallen aan een muzikale opdracht te werken.• De leerling is in staat om de inbreng van een ander kind te accepteren.• De leerling kan individueel en samen werken bij alle fases van het ontwerpproces.• De leerling kan in het samenspel met anderen een leidende en volgende positie innemen• De leerling kan samen met anderen zelfstandig een muzikaal ontwerp voorbereiden en presenteren.
Emotie	<ul style="list-style-type: none">• De leerling kan samenwerken met een ander en waardering opbrengen voor de wijze waarop een ander zich uit in de muziek• De leerling is, onder begeleiding van de docent, in staat om te gaan met de emoties van anderen en de uiting daarvan in een kunstzinnig product